

առնելով կը մղցնէր ի հոգեկէլ զանա-
տարակաւ տիւրի և զվառմ երաժշտա-
կան տաղանդը իշխանուհւոյն :

« Ինչ կերէի որ այն յօգուած-
ները մեծ թերութիւն մը ունէին ,
այն է՝ կրկնէլ գոգցես մին միւսայն
ըսածը : Չեմ գտնէր գրեթէ և ոչ
մին որ գիտցած ըլլայ թափանցել
իրեն արուեստագէտ , և ճշգրիտ ու
խորազգաց սրտչորութեամբ մը դը-
նտատել ըստ արժանւոյն զերաժըշ-
տական հիմնալի յատկութիւնս Լու-
սինեան զմայլելի Մուսային :

« Ստիպեց լրագրաց այն յօգ-
ուածները շատ լաւ կերպով դուրս
կը ցատկեցնէին իշխանուհւոյն հնա-
րագէտ բարեգործութիւնը և նորա
ազնուազուծ սրտին ձիւրքերը :

« Փափաքելի էր ինչ տեսնել որ
լաւ մը նկարագրուած լինէին նորա
բարեբարութեան արժանիքին հետ
նաեւ ունեցած երաժշտական առա-
ջին կարգի արժանիքը , միով բանիւ՝
իւր բարձր և իշխանական դրութեա-
նը մէջ ցուցած մեծ հանճարն և մեծ
բարեգործութիւնը » : Տիւրի 10 րի-
Լապէտ 10 Հոկտ. 1879

Բերա , 13/27 հոկտ. 1879

... Խմբագրապետ Տէր :

Չեր պատուական թերթին միջո-
ցաւ կը փութամ պատասխանել Մա-
միկանեան Միհրանէի Եփեսոսի նամա-
կին , զոր հրատարակած էր Մա-
հուհի հոկտ. 9/21 թուոյն մէջ , և այս պա-
տասխանովս կը փափաքիմ ասպնջով-
ցնել այն ամեն անձինքը որ Գաղ-
ղիէն Լայրէն բառարանիս տը-
պագրութեանը կը սպասեն : Ճիշդ-
երեք ամիս է յորմէ հեռէ ի լոյս ըն-
ծայցի իմ երկասիրութեանս առա-
ջին թերթը իրեն մի փորձ կամ օ-
րինակ . բազմամաս Էճուտիկով
թեան մը միջամուկ ըլլալէ առաջ
ուզեցի զխոնար թէ իմ բառարանս
մերտնեւ այ բանասիրաց բողձանայն
համեմատ էր թէ ոչ . ուրախ եմ որ
Պօլսոյ , Զմիւռնիոյ և Տիւրքիոյ լրա-
գիրք թարգման կենալով հասարա-
կաց կարծեաց , իրենց դրուատական
և քաջալերիչ յօգուածներովը պատ-
ուեցին զիս : Բառարանիս կանոնա-
ւոր տպագրութիւնը պիտի սկսի
հինգ կամ վեց շաբաթէն Պոլսոյն
Յակոբ Էփեսոսի տպարանը . ամեն
ջանք ի գործ պիտի դրուի որ տա-
րուան մը մէջ տպագրութիւնն աւար-
տի : Ոչ միայն մատենագրական լեզ-
ուի բառերուն և բացատրութեանց
մեծ խնամ ունեցած եմ , այլ և՛ որ-
չափ ներած է կարողութիւնս՝ գի-
տութեանց և ուսմանց բառերուն
համար , ինչպէս են իրաւագիտու-
թիւն , բժշկութիւն , տնկարանու-
թիւն , տարրարանութիւն , եւ . եւ .
թող քաղաքագիտութեան յատուկ
ոճերն ի տապաւնածները , արուես-
տից բառերն և նորարանութիւննե-
րը : Երկար տարիներ նուիրած եմ
յօրինելու մատենան մը , որով կը յու-
սամ խմովսանն թերթիցնէլ Հայ գրա-
գիտաց աշխատութիւնն ի թարգմա-
նութեան և ի հեղինակութեան ա-
մենազգի գրուածոց . կը խնդրեմ որ
Հայ գրագէտք ալ , որոնց համար
անհրաժեշտ գործի մ'է Գաղղիէն
-Հայերէն ընդամենակ բառարան մը ,
իրենց բաժանորդագրութեամբը գի-
րայրենն իմ երկասիրութեանս հը-
րատարակութեան նիւթական դըժ-
ուարութիւնքը . այս կերպով հեղի-
նակըն և հասարակութիւնն փութա-
գործաբար իրարու ձեռն տուած
կը գտնուին : Բաժանորդ գրուիլ ու-
ղողն պէտք է դիմէ առ Միհ. Սա-
մանճի-Մոմհան սեղանաւորս , Ղա-
լաթի , Մէհմէտ-Ալի փաշա խան :

Թիւ 4 : Քանի մ'օրէն լրագրաց մէջ
պիտի հրատարակուի բաժանորդաց
առաջին ցանկն :

Կը խնդրեմ , Միհ. Տէր խմբագ-
րապետ , որ ներկայս գետնիդ լա-
րահանքը Ձեր լրագրին մէջ անկիւ-
նը և ընդունիք իմ խորին յարգա-
նայն հաւատարմքը :

Նորայր Ն. Բէշտաշեան

ԲԱՆՈՍԻՐԱԿԱՆ ՀՐԱՆՈՒՄ Ի

Փաջայտ է ինքնին որ ամեն ար-
ւեստի և գիտութեան բարգաւաճումը
զայն մշակողաց գործերն իրարու հետ
բաղդատելով և զանոնք զնախադրով
կ'ըլլայ :

Արդ՝ հետեւել երկու քերթուածները՝
որք ապրեք ոճով՝ երկու անձանց հեղի-
նակածն են , համարութեան առջև հանե-
լով կարծեմք թէ զժպէի գործ մը ըրած
չեմք ըլլար , այլ Հայ դպրութեան անձ-
նուէր պաշտօնեայ մի երեսուն պիտի հա-
նենք՝ եթէ քննողատուաց դատները քուէ-
ները վկայեն :

Գաղղիի քուէ ըսինք , որովհետեւ այն
երկու քերթուածները անստորագիր կը
ներկայացնենք , որպէս զի Մեծարդոյ
քննողատուաց սրտին դադունի և ան-
կեղծ ձայնը համարձակ հնչէ , փոստ
լինելով թէ գործը պիտի քննողատուն ի-
րենք և ոչ գործողը :

Ուստի մեծաւ թախանձանք խոնար-
հաբար կը հրաւիրեմք՝ Մառիսի խմբագ-
րութեանը զատ (որուն աղաչած ենք ար-
դէն իր քննողատութիւնն ալ դնելու) ,
մեր ակաւաւոր զրաղէտներէն Գեոր. Սո-
րէն Նար-Պէյ Սրբազան , Հ. Մատթիա
Գաղղազեան , Թովմատ Թէրզեան , Ռէ-
թիս Պէրպէրեան Էփեսոսիները , որպէս
զի ի սէր Հայ դպրութեան՝ չլլանան ի-
րենց մեծարժէք դիտողութիւնը հրատա-
րակել :

Քննողատութիւնը լրանալէ ետեւ կը
հրատարակենք հեղինակաց անունները :
Մնամ զարմացող իրենց՝
յետնագոյնն ի Հայ բանասիրաց
խաւարսը՝ Վահան Գաղղազեան :

ՁԵՆՆԵՐ

Ձեռնանէ ձեռք գտներն , Արդարեւ
թիւն՝ պատգաղութեան ,
Մեկնեալ թաղածագէմ ի դիւր զաշտաց՝
Մասեացն ի դուրս ,
Անդ վայրեանս սղաղին յորդիս մարդ-
կան անկախաց ,
Ոտն յերկիր տրոփեալ թռչէր յերկնս
առ էն՝ խիտ դատախազ :
Երկինք սուրբ՝ տիգը տալոց հայէր յեր-
կիր խոփուողէմ :
Սրտառութիւն բարկութեան երկնա-
սահան յորդ անձրեօք ,
Պատառամբ շտեմարանաց յանդգային
սանդարմատս ,
Եւ անդուստ երկնապող և յորձնեան-
դըն ուղից ցոլմամբ ,
Եւ թափից անդունտոյ ծովուց հի-
մանցն կուտաօք ,
Ուսուցեալ յատակը զյորձանքն զերե-
սօք հեղեղ երկրի ,
Ողողեալ լուանոյր զժա՛ խոհերական
ժանտաղործացն ,
Ամենայն ինչ կորուսեալ՝ բաց ի յուսոյ
յարդարացն սիրտ :
Եւ վարամ մի ահաւոր զհեղեղաբեր
հրաշքի տղուան
Հոսեալ ճօճէր սպաննալից յաշխարհա-
կուն համաարած :
Նահապեան Նոյ նախնի բարեպաշտ
արդարութեան ,
Հայր երկրորդ՝ իւրովն և եթ ընդ տա-
օրանն լաւաւ եռայարկ
ի ծանծաղ երանէր յարեգնանքս Մա-
նաց գաղաթն :

ՁԵՆՆԵՐ

Ո՛հ , յարեալ Տէր , յաւերժական վե-
րին բարձունք , Երկինք երկինք ,
Ընդ ոտիքն ահիւ կեքն ի վայր մինչև
ցիպոյ Արփից ,
Աղօտացան լոյս-բուրբն այն՝ հեղաբ-
հուր իմն արհաւիրք ,

Գունտ երկինք՝ զուր խաւար ստիճամբ
Թաղել ի ծոց Անհունութեան ,
Իսկ Աստուգ բոցը մինչ յօգեցէն Ով-
կէտն մեր վիշտն չիտն ,
Բնութիւն զերդ զօս տերեւ զեղնեալ
ըստմանածան տառապեցաւ ,
Եւ ի կայիցն յաւերժից Տիեզերք սարս-
եալ ստանեցաւ :
Բարբրեցաւ բոցահրատ սրտմտութիւն
Աստուածային ,
Յոյր ի կայծից բիւր շանթը ցայտին և
ստուար ման քան զգունաւ երկրին ,
Որոտաց Տէր , յական քթիթ գաղսար-
համայն ի հուր դատել :
Այլ ի պատիժ մեր ևս զժնեայ , կամէր
յարեւ նախ յարձակել ,
Եւ դերաշանթ կայծակամբ իւր՝ զբոցն
լափել , յաճուիս փոխել :
Այսպէս ընդ սեւա արհաւիրս զիս
խաւար դերկրաւ ածեալ՝
Խորհէր հոսանս հրոյ յիւր խաւարարորդ
ինն վիժեալ ,
Եւ յաղմամբ մտաղիւրդ գաղսար-
ջնջել հրհեղեղիւ :
Այլ ընդ արտօք Նոյոյ , Տէր մեր ի
զուր շարժեալ տղրեցաւ ,
Ի սէր նորին հրաման ետ վճայ խրում ,
Եւ փոխեցաւ :
Յեղաւ պատիժն , անդնդային ջուրք փե-
ռեկեալ դսերտ երկրին ,
Սասակալիժան ուղիս ցոլին յորդա-
գոյն քան զվիշտնին ,
Իսկ ի վերուստ գոգ Տիեզերք ի ջուր
լուծեալ իջին ի վայր ,
Եւ համափիւս դերդ մէջ յերկրի ծո-
վացեալ ջուրս կեցցան ,
Բաց ի Նոյոյ Առաք Տաղանէն դոյտիք
համայն յաղիս սուղան :

ԱՁԴ

Կիլիկեան ընկերութիւնը Սիսի
վարժարանին համար լեզուագէտ հը-
մուտ դաստառուի մը պէտք ունի :
Փափաքող կրնան իրմէր մինչև
յառաջիկայ շաբաթ , ամեն օր , ժա-
մը 3էն մինչև 10 , ի դրասենեակ Կի-
լիկեան ընկերութեան , Ղալաթիա
Նորատունկեան խան , թիւ 10 :

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՆԱԽՈՒՅՈՒՄ

Մէմպլիքի Էմէնպիլէտէ վեֆաթ
խոն Թէպապոյի տէվէթի Ալլիէնին
վէրէսէսինէ պիտ օրուպ , միւտտէթը
մէտիտէտէն պէրու քիթապէթ սան-
տըղնուս մահֆուզ պուլունան մէ-
պալիդ էսհապը թարաֆընտան ա-
լանմայուպ , հալի իւղրէ գալմը օլ-
մասընա վէ պուշար միյանընուս մէ-
մալըք Էմէնպիլէտէն մէմալըք Շա-
հանէտէ պուլունան պաղը թէպա-
պը սալմանաթը Սէնիյէ հէսապը-
նա կէօնտէրիլի մէպալիդ տախի օ-
լուպ , ֆիթապէթ պուշը իւր նի-
հայէ մէղքիւր վէրէտէն հըֆիլ իթ-
մէք մէսուլլիէթին տէրիստէ խոն-
մէյէճէկինէ պիւնէն , իշպու թարիկ-
տէն իթիպարէն ալթը մահա գատար
մէպալիդը մէղքիւրէնին ալապատար
օլանլար թարաֆընտան սուրէթը
քեաֆիյէտէ տէլայիլ վէ պիւնէն ի-
րայէսի իլէ տիղ օլունմաղըղ սու-
րէթտէ իանէթէն մէհաճիլէն գօմի-
սիօնընա իթմ օլունմաղը իլան օ-
լունուր :

12 Տէրսատէթտէ տօղմուշ օլ-
տուղը հալտէ Օրսովան նամ
չէհրինտէն կէչէր իրէն պօղու-
մուշ օլան թաճիւր Արաւհամ
խթաաֆըն մէարուքեաթը էս-
մանը օլարաք 26/ 14 թըլընի
սանի 1870 թարիխի իլէ Բէթ-
ըրսպուրիտան կէօնտէրիլի
տիւր :

Գաբ. Բալը

15 Թաղաթրօն ճիւղընուս
վէֆաթ իթմիշ օլան Եօկի
Բանաեօթի նամ լիմէսնէ :

նին մէարուքեաթը էսհա-
մը օլուպ 26 շաբաթ 1873
թարիխի իլէ Բէթըրսպուրի
սէֆարէթի թարաֆընտան
կէօնտէրիլի տիւր :

13 Բէթա Սիսի Էսօֆ » » »
6 Միւնիք Սիսի Գատը օղ-
լու նամ մէհաճիլէն ալա-
հաղընա մահապէն 3/17
մարտ 1873 թարիխի իլէ
Թիֆլիստէն կէօնտէրիլի
տիւր :

90 113 Թիֆլիստէ վէֆաթ խոն
Ըստանք օղաթուրթա թա-
րաֆընտան պըրաղըլմըշ
օլուպ 18/30 թըլընի էվ-
վէ 1873 թարիխի իլէ Բէթ-
ըրսպուրի սէֆարէթը սէ-
նիյէսի մարիֆէթի իլէ
կէօնտէրիլի տիւր :

33 8 Թըլընի սանի 1872 թա-
րիխիտէ Միսալօսիկտէ
իւվան Եօրիլէֆ թարա-
ֆընտան պըրաղըլմըշ օ-
լուպ 30 թէմուշ 1874 թա-
րիխի իլէ Բէթըրսպուրի-
տան կէօնտէրիլի տիւր :

31 19 Մուշ սանձալընուս տօղ-
մուշ օլուպը հալտէ 1872
թարիխիտէ Երիվանտէ
վէֆաթ իթմիշ օլան Մար-
գար Արսէն թարաֆընտան
պըրաղըլմըշ օլուպ 30 թէ-
մուշ 1874 թարիխի իլէ
Բէթըրսպուրիտան կէօն-
տէրիլի տիւր :

25 4 Վանտա միւթէվէլլիտ վէ
1873 թարիխիտէ Գաման-
տալա Նօսօ Ղաեիճիք
նահիլէսիտէ վէֆաթ իթ-
միշ օլան հաճի Եակոբ Տէր
Աւեսիս թարաֆընտան
պըրաղըլմըշ օլուպ պալէս
սէքի մէպալիդ իլէ կէօն-
տէրիլի տիւր :

80 11 Գեանունի էվվէ 1872
թարիխիտէ Նէվիլ Զէր-
գասիլտէ վէֆաթ իթմիշ
օլան մարանիօղ Նիդօլս
Սէրվէրօնըն էշետըր օլուպ
17 թըլընի սանի 1874 թա-
րիխի իլէ կէօնտէրիլի տիւր :

70 3 թըլընի սանի 1875 թա-
րիխի իլէ հաֆըլա Մաղդ-
հէսապընա Բէթըրսպուրի-
տան կէօնտէրիլի տիւր :

40 89 10 Նիսան 1875 թարիխի ի-
լէ վարդան հիտաղընա Բէթ-
ըրսպուրի սէֆարէթի սէնիյէ-
սիտէն կէօնտէրիլի տիւր :
40 49 մարտ 1876 թարիխի ի-
լէ Թիֆլիստէ վէֆաթ իթ-
միշ օլան Անդօսի Միւրայիլ
վէ Աղօր օլուպ Արամ՝ նամ
լիմէսնէթին մէրասընտան
հաղըր օլան :

26 3 Թէպապոյ տէվէթի Ալլիէ-
տէն օլուպ Պալապիտա
տօղմուշ օլուպը հալտէ
20 մայիս 1875 թարիխիտէ
Բուսիտա Պէպէսէֆիլի
նամ մահէլտէ վէֆաթ իթ-
միշ օլան Կարապետ Ղաղէ-
րօֆ վէ եալսօս Կարապետ
Ղաղարօֆ նամ քիմէսնէնին
էշետսընն ֆիւրուխտի էս-
մանը օլարաք 14 քեանունի
սանի 1879 թարիխի իլէ
Բէթըրսպուրի սէֆարէթի սէ-
նիյէսի մարիֆէթի իլէ կէօն-
տէրիլի տիւր :

88 Թարապուրուսա տօղմուշ օլ-
տուղը հալտէ 1 թէմուշ
1875 թարիխիտէ Բուսիտա
տա Մարալիօղ չէհրինտէ վէ-
ֆաթ իթմիշ օլան Բարան-
տօր Բօլիսըրօնի նամ քի-
մէսնէնին էշետսընն ֆի-
ւուխտի էամնըր օլարաք 8
շաբաթ 1879 թարիխի իլէ
Բէթըրսպուրի սէֆարէթի
սէնիյէսի մարիֆէթի իլէ
կէօնտէրիլի տիւր :

Հարեւելէն երկու օր վերջը երբ Բօլթը բացաւ ձեր Արկիպաուրը թէ՛ վառօրը և թէ՛ Արկիպաուրին ներքին կողմը բոլորովին անկասկածաւ անառաւ քառաւ ։

Նա մոռնաւանդ վառօ՞ւրը ։

Նոյն ձեռքով ինչ քիչ քիչ ար և՛ թիւ քիչ քիչ արա՞ծ ։

Ընդունեցէ՞ք ար ։

Վ. ՍԻԲԻԼԻԻ

(Ստորագրեալ)

Մ. ՍԻԲԻԼԻԻ

Յաւելի ընդարձակ տնդերեւթեանց և վայրականներու վաւերացման համար ։

Սկսքէ հիմնով առ ՅԱՆՆԵՅԱՍԴՈՒՆԻ ԳԵՎԷՆՆԱՆ ԳՐԺԱՐԱՐԱՐԻՆ ԴԱՌՈՒԿ

Գ. Մ. ՊԱՆՆԱՆ, Գաճառապիտ, Ատա խան թիւ 1 ։